

A BAKTÉRIUMTRÁGYÁZÁS ÉS A MŰTRÁGYÁZÁS GAZDASÁGI HATÁSAINAK ELEMZÉSE A KUKORICATERMESZTÉSBEN

ECONOMIC EFFECTS OF THE BACTERIUM MANURING AND USING ARTIFICIAL FERTILIZER IN THE CORN GROWING

Ferencz Árpád¹

¹ Kertészeti Tanszék, Kertészeti Főiskolai Kar, Kecskeméti Főiskola, Magyarország

Kulcsszavak:

gazdasági elemzés
kukoricatermesztés
baktériumtrágyázás

Keywords:

economic evaluation
maize production
bacterium manuring

Cikktörténet:

Beérkezett 2015. október 10.
Átdolgozva 2015. október 31.
Elfogadva 2015. november 5.

Összefoglalás

Munkámban három mezőgazdasági vállalkozás növénytermesztését vizsgáltam különböző technológiák alkalmazása mellett. A gazdasági társaság műtrágyázással biztosítja a megfelelő tápanyagot, az egyéni vállalkozás 3 évente szerves trágyát juttat ki a növények alá, a köztes években műtrágyát alkalmaz. A harmadik családi gazdaság egyik tápanyag-utánpótlási módszert sem használja, baktérium és növényi szerves biotrágyával biztosítja növények tápanyag szükségletét. Munkámban elemzem a termesztési technológiák költségeit, bevételeit, jövedelem tartalmát és a termés eredményességi mutatóit. A megfelelő baktériummal és baktériumtrágyával a talajkondíciót megtarthatjuk, javíthatjuk, ami az aszályos években a stresszektől óvja növényeinket. Több év adatai alapján megállapítható, hogy a baktériumtrágyás termesztési technológiával kedvezőbb eredmények érhetők el, mint a klasszikus termesztési esetekben. Hosszú távon a baktériumtrágyázás éri el a legjobb termésátlagot és a legjobb gazdasági eredményt, amennyiben megfelelő mennyiségű szerves anyag és nehezen felvehető formájú tápelem van a talajban.

Abstract

In my study I examined the crop production of three agricultural enterprises that apply various fertilizing technologies. The first company provides the appropriate nutrients by fertilizing; the second, a private enterprise, deliveries manure under the crops every three years, applying fertilizer only during the years in between. The third, a family farm, uses a fertilization technique where nutritional requirements are provided by bacteria and organic bio-manure. In my work I analyzed the costs, revenues, income and efficiency indicators of the production technologies. With the right bacteria and bacterial-manure soil conditions can be maintained and improved, which will protect the plants during years of drought. Based on several years of data I have found that using bacterial-manure production technology, better results can be achieved than with traditional

* Ferencz Árpád Tel.: +36 76 517 617
E-mail cím: ferencz.arpad@kfk.kefo.hu

production methods. In the long-term bacterial- fertilization produces the best yields with the best economic results.

1. Bevezetés

A termőföld forgatásának és kiszáritásának megszüntetése fontos kérdés. A termőföld megforgatása során több stressz is éri a talajt, ilyen az eketalp által gátolt szellőzés és nedvesség mozgás [1]. A tápanyagutánpótlást érdemes kiegészíteni baktériumtrágyával, valamint talaj- és növénykondicionáló készítményekkel. Ez teljesen biotermékként előállított anyag, főként, állati és növényi olajokból, gyógynövény kivonatokból, nyomelemekből, esszenciákból áll. Általában kismértékben algát is tartalmaz [2]. A baktériumtrágyák könnyen emészthető szénforrások a hasznos talajlakó mikroorganizmusok számára [3.] A kezelésük hatására a talajban rendkívül gyorsan felszaporodnak a számunkra kedvező bontási folyamatokat segítő, gyorsító, a területünkben honos baktériumok [4].

A hasznos baktériumok jelentős felszaporodása, aktivitása gyorsabb szerves anyagbomlást, szerves kolloidok képződését eredményezi, ami a talaj termékenységének javulását okozza. A talajba juttatott, speciális célokra kitenyészített élő baktériumtörzsek együttese, amelyek, a talajélet fokozásával, a felvehető tápanyagkészlet növelésével, a műtrágyák jobb felszívódásának támogatásával és a talajszerkezet javításával növelik annak termőképességét, erejét. Nyugodtan kimondhatjuk, hogy a szervestrágyázás lenne a legmegfelelőbb tápanyag utánpótlás [5]. Elérhetősége miatt viszont korlátozott, hiszen nem lehet mindig biztosítani a megfelelő mennyiséget. A műtrágyázás kiváltásának egyik fontos eszköze a baktériumtrágyák használata [6]. Ezek hatását azonban nem csak szakmailag, hanem gazdaságilag is vizsgálni kell. Az alábbi tanulmány erre a kérdésre ad válaszokat.

2. Anyag és módszer

2.1. Vizsgált vállalkozások technológiái

A gazdasági társaság nagy telephellyel és sok mezőgazdasági géppel rendelkezik, 2014-ben 400 ha-on folytattak növénytermesztést. Az egyéni vállalkozás 60 hektáros területéből 20 hektáron termeszt kukoricát. A gazdaság 3 évenként szervestrágyát-, a köztes években műtrágyát használ. A családi gazdaság 200 hektáros földterületéből 2014-ben 48 hektáron termeszt kukoricát. A műtrágyázás elhagyásával már 5 éve gazdálkodnak. Baktériumtrágyát, baktérium szuszpenziót és algát használnak a talaj kondíciójának javítására.

2.2. Vizsgálati módszerek

2.2.1. A termesztéstechnológia költségei

A talajmunkák mindhárom vállalkozásnál azonos módon valósultak meg a kukoricatermesztésében. Amíg két vállalkozás szántással kezdi a technológiáját, addig a harmadiknál a szántás elmarad, lazítás művelettel indítanak, amely alacsonyabb költséget eredményez. A talajmunkák költségét az üzemanyag, a traktoros bére és közterhe valamint az amortizáció teszi ki. A talajmunkáknál hektáronkénti 15 literes fogyasztással számolva 6 000 Ft anyagköltséggel lehet kalkulálni. A dolgozó munkabérét a vállalkozások hektáronként 1500 Ft-ban, az amortizáció egységesen 3000 Ft-ban határozták meg. Az eltérő tápanyagutánpótlás alkalmazásának költségeit az 1. táblázat tartalmazza.

1. Táblázat. A tápanyag kijuttatás hektáronkénti költségei a kukoricatermesztésben (2014)

Művelet	Munkabér	Üzemanyag	Amortizáció	Összesen
Szervestrágyázás	7 000 Ft			7 000 Ft
Nitrosol kijuttatás	400 Ft	2 000 Ft	1 000 Ft	3 400 Ft
Műtrágyaszórás	700 Ft	2 500 Ft	1 300 Ft	4 500 Ft

A fellépő költségkülönbségeket már itt is megfigyelhetjük, ezek a kiadott mennyiségektől függetlenül az egyes technológiai változatokban jelentősen eltérnek. Mindhárom vállalkozás esetében a magágy készítés és vetés, növényvédelem, sorközművelés költsége közel azonos módon számolható (2. táblázat).

2. Táblázat. A kukoricatermesztés hektáronkénti műveleti költségei (2014)

Művelet	Munkabér	Üzemanyag	Amortizáció	Összesen
Magágy készítés	500 Ft	2 000 Ft	1 000 Ft	3 500 Ft
Vetés	800 Ft	3 000 Ft	1 500 Ft	5 300 Ft
Növényvédelem	500 Ft	2 800 Ft	1 400 Ft	4 700 Ft
Sorközművelés	600 Ft	3 000 Ft	1 500 Ft	5 100 Ft

A betakarítás költségei eltérnek a három vizsgált vállalkozásnál, hiszen két gazdaságban szolgáltatást vesznek igénybe a kukorica betakarításához. A gazdasági társaság saját betakarító gépekkel rendelkezik, amely kevesebb költségfelhasználást eredményez (3. táblázat).

3. Táblázat. A kukorica betakarítás hektáronkénti költségei (2014)

Művelet	Munkabér	Üzemanyag	Amortizáció	Összesen
Aratás szolgáltatással				20 000 Ft
Betakarítás saját kombájnnal	800 Ft	3 000 Ft	1 500 Ft	5 300 Ft

2.2.2. A kukoricatermesztés eredményességének számítása

Mindhárom vállalkozás árbevételének megállapítása során az évenkénti hozamot az értékesítési átlagárral szoroztuk. Mind a hozamok, mind az átvételi árak az egyes években jelentősen különböztek egymástól. A vállalkozásokban alkalmazott technológiák eredményeit két módon is vizsgáltuk. A klasszikus esetben a bevételből kivontuk a termelés során felmerült költségeket. A másik esetben a bevételben szerepeltettük a területalapú támogatást, továbbá a baktériumtrágyát alkalmazó vállalkozás esetén az úgynevezett Karbon-támogatás értékét is. A Karbon-támogatás a talaj mozgatás nélküli technológia és az alga használatát vállalók számára biztosított.

3. Eredmények

3.1. A kukoricatermesztés költségei

A vizsgált vállalkozások 2014. évi kukoricatermesztésének költségeit a 4-5-6 táblázatok mutatják be.

4. Táblázat. A gazdasági társaság kukoricatermesztésének hektáronkénti költsége (2014)

Művelet	Munkabér	Üzemanyag	Amortizáció	Összesen
Összes gépi munka költség	7 100 Ft	32 900 Ft	14 500 Ft	54 500 Ft
Anyagköltség				
Vetőmag	48 000 Ft		Összesen: 134 900 Ft/ha	
Növényvédőszer	42 900 Ft			
Műtrágya	44 000 Ft			
1 hektárra jutó kukorica teljes költsége: 189 400 Ft				

5. Táblázat. Az egyéni vállalkozás kukoricatermesztésének hektáronkénti költsége (2014)

Művelet	Munkabér	Üzemanyag	Amortizáció	Összesen
Összes gépi munka költség	25 300 Ft	23 700 Ft	11 000 Ft	60 000 Ft
Anyagköltség				
Vetőmag	50 000 Ft		Összesen: 122 300 Ft/ha	
Növényvédőszer	30 300 Ft			
Műtrágya	42 000 Ft			
1 hektárra jutó kukorica teljes költsége: 182 300 Ft				

6. Táblázat. A családi gazdaság kukoricatermesztésének hektáronkénti költsége (2014)

Művelet	Munkabér	Üzemanyag	Amortizáció	Összesen:
Összes gépi munka költség	25 300 Ft	23 200 Ft	10 400 Ft	58 900 Ft
Anyagköltség				
Vetőmag		46 000 Ft		Összesen: 105 500 Ft/ha
Növényvédőszer		22 500 Ft		
Műtrágya		42 000 Ft		
Nitrosol		7 000 Ft		
Amalgerol		7 000 Ft		
Alga		7 000 Ft		
Phylazonit		7 000 Ft		
1 hektárra jutó kukorica teljes költsége: 164 400 Ft				

3.2. A kukoricatermesztés árbevétele, jövedelme

A 7. táblázat az egyes vállalkozásokban elért termésátlagokat, az értékesítési árakat és az ezekből számolható árbevételt mutatja be.

7. Táblázat. Az árbevétel alakulása a vizsgált vállalkozásoknál (2014)

Termelő	Termésátlag	Értékesítési ár	Egy ha árbevétele
Gazdasági társaság	6,53 t	46 000 Ft/t	300 380 Ft
Egyéni vállalkozó	6,01 t	46 000 Ft/t	276 460 Ft
Családi gazdaság	7,01 t	46 000 Ft/t	322 460 Ft

Megállapítható, hogy a baktériumtrágya használata 0,5-1 tonnás termésátlag többletet jelentettek, amely az árbevételben realizálódik.

A 8. táblázat a vállalkozások jövedelem különbségeit szemlélteti. A legnagyobb jövedelmet a családi gazdaság produkálta, jelentősen felülmúlva a másik két céget. Az egyéni vállalkozó kevesebb ráfordítással kevesebb eredményt is tudott realizálni, mivel az első évi szerveztrágyázás hatóanyagait elhasználódtak, amelyet a műtrágyázás önmagában nem tudta pótolni.

8. Táblázat. A kukoricatermesztés jövedelmének alakulása egy hektáron (2014)

Termelő	Árbevétel+ támogatás	Összes költség	Jövedelem
Gazdasági társaság	368 380 Ft	189 400 Ft	178 980 Ft
Egyéni vállalkozó	344 460 Ft	182 300 Ft	162 160 Ft
Családi gazdaság	390 460 Ft	164 400 Ft	226 060 Ft
Családi gazdaság Karbon támogatással	405 460 Ft	164 400 Ft	241 060 Ft

A kukoricatermesztés jövedelmezőségének alakulását támogatással és támogatás nélkül a 9. táblázat szemlélteti.

9. Táblázat. A kukoricatermesztés jövedelmezősége a vizsgált vállalkozásokban támogatással

Termelő	Jövedelmezőség támogatás nélkül	Jövedelmezőség támogatással	Jövedelmezőség Karbon támogatással
Gazdasági társaság	58 %	94 %	
Egyéni vállalkozó	62 %	89 %	
Családi gazdaság	96 %	137 %	147 %

4. Következtetések

A műtrágyázás elhagyásával a termőtalajt kímélni és pihentetni tudjuk. A megfelelő baktériummal és baktériumtrágyával a talajkondíciót megtarthatjuk, javíthatjuk, ami az aszályos években az abiotikus stresszektől védi növényeinket. A kutatásomat 3 évig végeztem az említett vállalkozásokban, egy év adataiból ugyanis nem lehet pontos következtetéseket levonni. A három

év vizsgálatából egzakt módon megállapítható, hogy a baktériumtrágyás termesztési technológiával kedvezőbb eredmény érhető el, mint a klasszikus termesztési esetben.

A kedvező hatások az alacsonyabb termesztési költségekben, a nagyobb termésátlagban, ezzel a magasabb jövedelem tartalommal jelennek meg, amelyet a Karbon támogatás igénybevétele még eredményesebbé tehet. Megállapítható, hogy a magyarországi kukoricatermesztés eredményességét a támogatások jelentősen javítják. A Karbon támogatás a jövedelmezőségen 10 %-ot javít, amely komoly eredménnyel a klasszikus gazdálkodást választóknak is el kell gondolkodniuk.

Irodalomjegyzék

- [1] Birkás M. szerk. (2002): Környezetkímélő és energiatakarékos talajművelés. Akaprint Kiadó, Budapest
- [2] Balázs S.- Bartók T.- Benedek Sz.- Bíró B.- Keresztes Zs.- Máté S.- Szécsi Á.- Zászlós T. (2012): A beforgatott jövő, talajbiológiai és baktériumtrágyázási ismeretek mindenkinek. Imi- Print nyomda, Budapest
- [3] www.cheminova.hu (2014): Cheminova Magyarország Kft
- [4] www.phylazonit.hu (2012): Phylazonit Tele Élettel
- [5] Antal J. (2000): Növénytermesztők kézikönyve. Mezőgazda Kiadó, Budapest
- [6] Jávora A.- Boros J. (2006) Az agrárinnovációtól a társadalmi aszimmetriáig. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest